

glasa v rodivniku; nekteri večzložni pa vđevajo že v imenovavniku zavoljo blagoglasja polglasnik, ki ga v sklanji izpuščajo, v množnem rodivniku pa velikrat spet privzemajo. — Potočnik kaže v množnem rodivniku *nŕt* (*i*); Janežič pa piše §. 91. d): Ženskim samostavnikom na soglasnik (B.) rodivnikovo sklonilo *i* med ljudstvom véasi odpada, kar pa ni, da bi se v knjigi posnemalo, vsaj pri eno- in dvozložnicah ne, n. pr. Kolikor glav, toliko misli (ne: misel). N. pr. — Osem luči (ne: lúč) sem ti prižgal. N. ps.

O. To je vsled Miklosičevih besedí, kteri §. 300 k zgledu *nŕt* pravi: Der pl. gen. lautet stets auf *i* aus: dver, zapoved, trub. misel. preš. 59. für dveri, zapovedi, misli sind demgemäss unrichtig.

K. Tudi Metelko piše pri ženski sklanji V. str. 186. »Im Genitiv plur. spricht und schreibt man Marij, podertij, ládij, etc. weil das *ij* hier die eigentliche Biegungssylbe ist. Sollten wir nicht im Genitiv plur. nach dem Altslawischen allezeit *ij* anstatt *i*: kostij, ljudij, dnij etc. schreiben?«

D. Po staroslovenskem torej si pisal: *živalij*, *kostij* itd?

O. Res je v stsl. in v nekterih slovanskih p. rus. *kostyj* in celo *kostej*, *poslanij* itd.; vsi drugi pa pišejo *kosti*, *ljúdi*, in *rib*, *volj* itd. Toda v stsl. so razlike v tej pisavi, in celo pri rodivnikovi obliki: *pesmi*, *živali* — se kaže velikrat dvomba, da se dá še le iz celega stavka spoznati, kar se pri imenovavnikovi: *pesem*, *žival* — kmali lahko razloči, zlasti kedar je samostavnik brez pridevnika. Sicer se v dvojnem in množnem štev. res drugač naglasujejo, *l* se sploh čisto izrekuje, z nekakim polglasnikom p. *živál-i*, *misł-i*, *nŕti*; nikakor pa se v nsl. ne dá zagovarjati pisava *ij*: *mislij*, *svislj*, *kokošij*, *mišij* itd.

Šolsko blagó.

Obraznava 18. berilnega spisa iz „Drugega berila“.

„Rešeni rokodelski deček“.

Prej ko se začne berilni spis obdelovati, naj učitelj ob kratkem učencem razlaga kaj o popotovanji rokodelcev; znabiti tako le: Da mladi rokodelci po svetu hodijo, je že stara navada. Bere se, da so

že v starih časih kralji in cesarji in drugi zlahtniki popotovali s svojimi služabniki v tuje dežele, da so spoznavali imenitnosti in umetnosti tujih narodov, in se jih učili, ter tako domu prišedši tudi druge izobraževali. Pozneje je bila dolžnost, da so rokodelci, ki so se domá izučili, potovali v tuje kraje in tako prinašali domú in širili domú svoje skušnje. Ohranila se je ta navada do sedanjega časa, dasi-ravno dan danes ni toliko navadna, kakor nekdaj. Marsikdo iz med vas je že vidil takega mladega popotnika, ki je šel po cesti s culico na rami in palico v rokah, ter je zvečer tú pa tam prosil pre-nočišča i. t. d. Kedar pride tak rokodelski mladeneč h kakemu mojstru, se mu ponudi v službo, in kedar pri enem dalj ali manj časa dela, gre zopet naprej od mesta do mesta, od terga do terga i. t. d., ter si povsod nabira skušenj in sploh olike za svoj prihoduji stanovitni stan. Pričujoča povest nam kaže tudi nekega rokodelskega dečka. Berimo jo! — Učitelj naj jo naj pred sam vsem v zgled lepo prebere, potem naj jo berejo bolj zmožni učenci, da se posamesni stavki in vkupna tvarina ložeje in bolje v spomin vtisnejo. Napak pa menda tudi ni, ako učitelj narobe dela, namreč, da spis prej obravnava, in še le potem bere, vsaj je občno znano, da, kar kdo kaj ne razumé, tudi prav ne more brati.

Obdelovaje spisa naj učitelj nikdar ne pozabi na glavno misel, ki tiči v njem: „Pomagaj svojemu bližnjemu, ako je v potrebi“; zra-ven naj se učitelj ravná po zmožnosti svojih učencev, in naj tirja od učencev, da mu popolno in lepo odgovarjajo na njegova vprašanja. Govori naj nekako tako le:

Kaj pripoveduje 1. stavek? — Komu pravimo rokodelski deček? — Kaj se pripoveduje od dečka? — Pustino imenujemo nerodovitno in pusto zemljo, kjer nikdar kaj prida ne zraste, tedaj ljudem tudi nikakoršnega dobička ne donša. V katerem letnem času in v katerem mescu je navadno naj večji mráz? — Kaj pripoveduje drugi stavek od dečka? — Kako se varuje mraza? — Ali bi bilo dečka tudi tako hudo zeblo, ako bi bil imel zimsko obleko? Imenuj zimsko obleko! — Glejte, kako ste vi vendar srečni, da vam vaši skerbni starši napravljajo dobro gorko zimsko obleko, da ne terpite po zimi mraza! Bodite jim pa tudi zato hvaležni! Zakaj je deček jokál? — Ali je imel deček samo svojo nesrečo pred očmi? Kaj se mu je še posebno mlo delalo? Kako je to v povesti zapisano? — Dobri in skerbni starši ljubijo svoje otroke, ter skerbé za njih srečo. Le srečne bi radi vidili in imeli, zato vse storé, in dostikrat sebi marsikaj odrečejo, da otroke preskerbujejo. Dobri otroci pa tudi to spoznajo, in so svojim staršem za vse hvaležni. Kako morejo biti otroci hvaležni svojim staršem? — Kako je bil ta deček svoji materi hvaležen? — Iz katerih besedi to posnameš? — Kaj je zapisano naprej v tem spisu? Kaj misliš, zakaj je urneje hotel stopiti? Kakšni so bili njegovi udje? — Zakaj je bil zaspan? — zakaj truden? — Kaj je potem storil? — Ali je bilo to prav? — Vedite, da mráz človeka tako omami, da misli, ako se nekoliko uleže in počije, da mu bo potem bolje; pa to je zelo nevarno in nespametno, ker veliko se jih je že tako v mrazu uleglo, pa niso nič več vstali, — zmrznili so. Kdo je najdel dečka? — Kje in

kakšen je bil? — Pri nas je navada, da poštni hlapci le vozijo; po drugih krajih pa tudi nosijo ali pa jezdarijo, kakor vidite iz prvega stavka drugega dela. Kaj je poštni hlapec zapazivši nesrečnega dečka naredil? — Zakaj ni dečku poštni hlapec pomagal, ali ga pa seboj vzel? — Ali veste za kako strašno hišo? — Zakaj se ji tako pravi? — Kaj so poštnemu hlapcu odgovorili možje? — Kakšnega človeka nesreča ali nevarnost svojega bližnjega nič ne gane in se mu nesrečnejš kar nič ne smili? Takemu pravimo terdoserčnejš, tudi neusmiljenec ali neobčutnejš! Ali so bili v stražni hiši vsi tako terdoserčni? — kdo ne? — Kaj je ta dobri človek notri delal? — Kdo je dninar? — Kaj je dninar potem naredil zvedši o dečkovi nesreči? — Ali je bilo to že vse, kar mu je dninar dobrega storil? — (Tukaj naj učitelj podučí učence, „kaj je storiti, kedar človek zmerzne“, kar je pisal „Tovars“ v 5. tečaji 20. listu, 15. oktobra str. 315.—316.)? — Koljko časa je dninar dečku še dobrote skazoval? — Ali se mu je zato deček kaj zahvalil? — Kako je to v povesti zapisano? — Kaj nam kaže ta berilni spis? — V katerem stavku je zbrana poglobitna misel? — Povej vse, kar veš od rokodelskega dečka! Rokodelski deček je bil pobožen in bogaboječ, ker je v potrebi molil in se Bogá spominjal. Svojo mater je ljubil in ji je bil hvaležen. Posnami to iz berilnega spisa! Poštni hlapec je bil usmiljen, ker se mu je deček smilil; da ga je le zagledal, si je vse prizadeval, ga rešiti in mu pomagati. Kako je to v spisu zapisano? — Dninar je bil tudi usmiljen in postrežljiv; da je le zvedil o nesrečnem dečku, mu je hitel pomagat, in dasiravno sam ubog in reven, je vendar ž njim delil hrano in gorkoto, da je deček popolnoma ozdravil. Poišči to v spisu!

Drugi so bili neusmiljeni in neobčutni; kako se to v povesti pri-poveduje? Kteri rokodelci skerbé za našo obleko? — za stanovanje? — Ktero orodje ima čevljar? — ktero mizar? — Kaj izdeljuje ključav-ničar? kaj zidar? — Kteri so letni časi? — Ktere praznike obhajamo po zimi? ktere spomladi? — Imenujte nektera večja mesta? — nekatere dežele! Kakšna je pot? kakšno vreme? kakšna obleka? — kakšni otroci? — Kaj dela hlapec, deček, dninar, učenec? Povejte sedaj vse, kar veste, od rokodelskega dečka? Popišite poštnega hlapca! Zapi-šite, kako je poštni hlapec naznanil nesrečo v stražni hiši! Povejte povest od usmiljenega Samarijana! Ali si ste te dve povesti kaj po-dobne? Zapišite, kako je dninar že zdravemu dečku naznanil njegov nevarni stan. Naredite pismo, v katerem je deček naznanil prestalo ne-varnost svoji materi! Povejte, kako se je deček poslovilši se od dni-narja, njemu zahvaljeval! i. t. d.

Govekar.

Novice.

Marski deželni odbor je razpisal 600 gold. darila za naj boljši spis v domačem jeziku, kako naj se podučuje gospodarstvu. Knjiga ta je namenjena učiteljskim pripravnikom. — Lep zgled vsem drugim deželnim odborom.